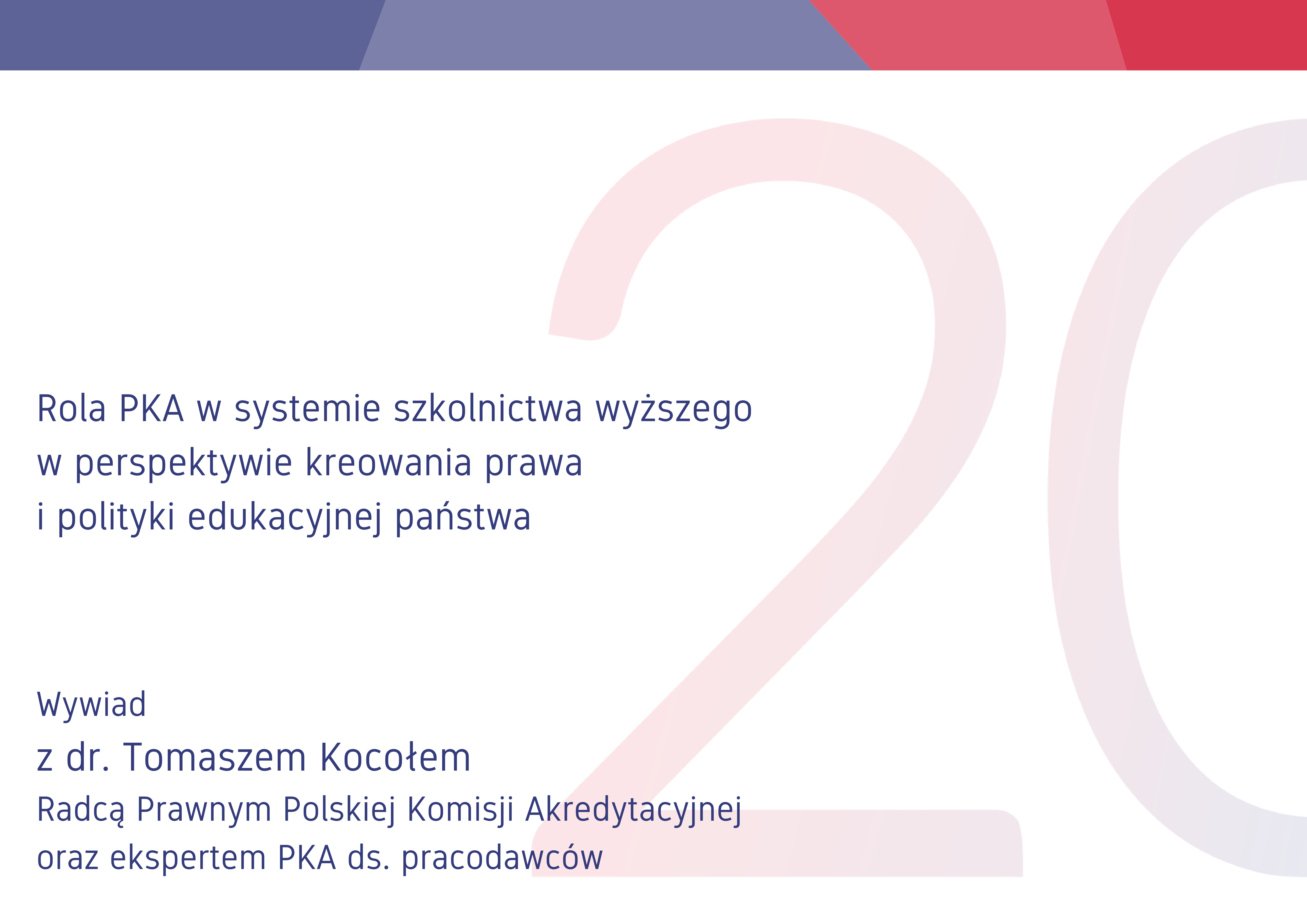

20 wywiadów
na
20-lecie PKA

20
PKA

Rola PKA w systemie szkolnictwa wyższego w perspektywie kreowania prawa i polityki edukacyjnej państwa

Wywiad

z dr. Tomaszem Kocołem

Radcą Prawnym Polskiej Komisji Akredytacyjnej
oraz ekspertem PKA ds. pracodawców

Jaką rolę w systemie szkolnictwa wyższego odgrywa dziś PKA? Które zmiany legislacyjne najbardziej wpłynęły na jej aktualną pozycję?

Polska Komisja Akredytacyjna odgrywa kluczową rolę w systemie szkolnictwa wyższego z uwagi na to, że jest jedyną w Polsce agencją akredytacyjną oceniającą kształcenie na wszystkich studiach, prowadzonych na każdym z rodzajów uczelni. PKA pełni rolę instytucjonalnego biegłego dla Ministra Edukacji i Nauki w dziedzinie jakości kształcenia na studiach. Trzeba podkreślić, że to jednak Minister, a nie PKA sprawuje nadzór nad działalnością uczelni, w tym również działalnością dydaktyczną. Ostatnie zmiany legislacyjne nie wpłynęły w sposób znaczący na aktualną pozycję PKA.

Jaką rolę odgrywa PKA w kreowaniu prawa i polityki edukacyjnej państwa?

PKA jest istotnym partnerem dla Ministerstwa Edukacji i Nauki w kreowaniu prawa i polityki edukacyjnej państwa. Akty prawne związane z systemem szkolnictwa wyższego są konsultowane z PKA. Nie raz PKA występowała w roli inicjatora konkretnych zmian legislacyjnych. Nawet pomimo tego, że Minister nie opracowuje polityki edukacyjnej państwa jako dokumentu, w przeciwieństwie do polityki naukowej, nie ulega wątpliwości, że działalność PKA, w tym w szczególności działalność analityczna, odgrywa ważną rolę w kreowaniu zasad prowadzenia kształcenia na studiach.

PKA jest instytucją niezależną. Jak z punktu widzenia prawa realizowana jest ta niezależność?

Zgodnie z art. 251 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, PKA jest instytucją działającą niezależnie na rzecz doskonalenia jakości kształcenia.

Konkretne rozstrzygnięcia wydawane przez PKA w postaci oceny spełniania warunków do prowadzenia studiów w ramach procedury administracyjnej wydawania pozwolenia na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz w postaci oceny programowej, mają charakter, niezależnej, eksperckiej oceny.

Niezależność nie występuje jednak na płaszczyźnie osobowej, ponieważ to Minister Edukacji i Nauki w pełni autonomicznie powołuje wszystkich członków Komisji oraz wybiera jej Przewodniczącego.

Jak ważnym instrumentem z punktu widzenia działalności Komisji jest jej statut? Jakie wyróżniłby Pan Mecenase kluczowe zmiany, które wprowadzono w statucie na przestrzeni lat?

Statut jest kluczowym instrumentem z punktu widzenia działalności Komisji, ponieważ dookreśla zasady wydawania opinii w sprawie spełnienia

warunków do prowadzenia studiów na danym kierunku, poziomie i profilu oraz zasady przeprowadzenia oceny programowej. Materia ustawowa regulująca te dwie kwestie jest niewyczerpująca. Dodatkowo, statut zawiera również dookreślenie kryteriów oceny programowej, wymienionych w stosownym rozporządzeniu. Na przestrzeni ostatnich lat, konieczne było przyjęcie nowego statutu z uwagi na wejście w życie nowej ustawy Prawo o szkolnictwie Wyższym i Nauce. Statut ten był już kilkakrotnie nowelizowany. Działo się tak głównie z uwagi na kolejne zmiany legislacyjne. Część zmian miała na celu usprawnienie procesów prowadzonych w ramach PKA. Jedną z najważniejszych zmian właśnie o tym charakterze było wprowadzenia zasad wewnętrznej ewaluacji pracy poszczególnych zespołów funkcjonujących w ramach PKA.

Zmiany statutowe wskazują na rosnącą rolę przedstawicieli studentów i pracodawców w PKA. Jak zmieniała się rola studentów i pracodawców w Komisji na przestrzeni lat?

W każdej kolejnej kadencji PKA rola studentów i pracodawców w Komisji rośnie. Na przykładzie studentów, można wskazać, że początkowo traktowani byli jako dodatek do zespołu oceniającego. Uczestniczyli w dwudniowych wizytacjach tylko przez jeden dzień. Otrzymywali oni także niższe wynagrodzenie za swoją pracę. Wyrażane przez nich oceny miały charakter subsydiarny. Obecnie, studenci są pełnoprawnymi członkami zespołów oceniających, otrzymują oni takie samo wynagrodzenie jak pozostali członkowie zespołu, biorą udział w wizytacji przez cały okres jej trwania i odpowiadają autonomicznie za ocenę jednego kryterium.

Dodatkowo, studenci zostali włączeni w procedurę wydawania opinii o spełnieniu przez uczelnię warunków do prowadzenia danych studiów. Studenci zapracowali na swoją aktualną pozycję przez długie lata rzetelnej i odpowiedzialnej pracy. Warto zwrócić uwagę, że niektóre mechanizmy szkolenia wypracowane w grupie ekspertów studenckich są przejmowane przez kolejne grupy ekspertów. Przedstawiciele pracodawców zostali włączeni w prace Komisji później niż studenci. Grupa ta korzysta więc z rozwiązań właściwych dla grupy ekspertów studenckich. Jak dotąd eksperci z grona pracodawców nie biorą udziału w procedurze wyrażania opinii o spełnieniu warunków prowadzenia studiów. Trwają dyskusje, aby również eksperci z grona pracodawców prezentowali swoje opinie w ramach tej procedury. Jak widać również ta grupa musi zasłużyć na zwiększenie zakresu kompetencji.

Gdyby mógł Pan Mecenas podjąć strategiczną decyzję dotyczącą rozwoju zewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Polsce, to jaka byłaby to decyzja?

Myślę, że prestiż ocen wydawanych przez Komisję w ramach zewnętrznej ewaluacji jakości kształcenia wzrósłby niebagatelnie w przypadku zniesienia obowiązkowej oceny programowej finansowanej całkowicie z budżetu Państwa na rzecz wprowadzenia oceny programowej prowadzonej na wniosek uczelni i finansowanej przez uczelnię. Oczywiście w ślad za tą zmianą powinny pojawić się odpowiednie zachęty dla uczelni, w tym też te o charakterze finansowym. Dobrym pomysłem byłoby wprowadzenie rejestru studiów akredytowanych i nie posiadających akredytacji.

Informacja o posiadanej akredytacji lub jej braku musiałaby być zamieszczana we wszystkich informacjach kierowanych do kandydata na studia. W mojej ocenie zmiana podejścia uczelni do procesu oceny programowej, traktowanej jako przykry obowiązek do podejścia, w którym uczelnia będzie

oczekiwała określonych korzyści z przejścia procesu ewaluacji zewnętrznej jest kluczowa dla rozwoju zewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Polsce.

Warszawa, 2023 r.

20 wywiadów
na
20-lecie PKA